

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>05 «Соціальні та поведінкові науки»</i>
Спеціальність	<i>051 «Економіка»</i>
Освітня програма	<i>Економіка-бізнес підприємства, Економічна кібернетика, Міжнародна економіка, Управління персоналом та економіка праці</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>105 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>залік</i>
Розклад занять	<i>http://rozklad.kpi.ua/Schedules/ScheduleGroupSelection.aspx</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: <i>к.е.н., доцент, Кириченко Сергій Олександрович, 0632373609, e-mail: serg191@ukr.net</i> Практичні: <i>к.е.н., доцент, Дергалюк Богдан Володимирович, 0504480865, e-mail:</i>
Розміщення курсу	<i>https://do.ipk.kpi.ua/course/view.php?id=2176</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Вивчення дисципліни є обов'язковим для студентів спеціальності 051 «Економіка» оскільки вона розкриває перед студентами необхідний обсяг знань у галузі наукових основ розміщення і територіальної організації продуктивних сил країни та окремих її регіонів на базі механізму дії економічних законів і закономірностей розвитку економіки, сучасного стану та визначення перспектив розвитку в умовах ринкових відносин.

Аналітичні засади сучасного економічного мислення повинні ґрунтуватись на цілісному уявленні про взаємообумовленість галузевого та територіального розвитку, взаємозв'язок економічного зростання та територіальної організації продуктивних сил. Знання закономірностей регіонального розвитку та принципів його регулювання роблять можливим підвищення ефективності функціонування господарських структур, відтак вивчення підвалин регіональної економіки окрім теоретичного, має важливе практичне значення.

Мета навчальної дисципліни:

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів здатностей:

- Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях (ФК 1).
- Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин (ФК 8)

1.2. Основні завдання навчальної дисципліни:

Після засвоєння навчальної дисципліни студенти мають продемонструвати такі результати навчання:

Знання:

- основні закономірності, принципи та фактори, а також теорії та концепції розміщення продуктивних сил та формування економічних регіонів (ЗН 62);
- сутності, завдань, принципів і механізмів реалізації (регулювання) державної регіональної економічної політики (ЗН 63);
- роль територіального поділу праці у формуванні економічних регіонів і міжгалузевих комплексів;
- методи дослідження розвитку і розміщення, економічного обґрунтування розміщення продуктивних сил;
- сучасний стан проблем та перспектив регіонального розвитку господарства регіонів і економічних районів;
- особливості і структуру зовнішньоекономічних зв'язків України та міжнародних організацій;
- основи районного планування і складання територіальних балансів;
- механізм та принципи раціонального природокористування.

Уміння:

- розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем (УМ 4);
- вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин. (УМ 11).
- використовувати отримані знання при аналізі економічних процесів та оцінці господарського комплексу регіонів України;
- орієнтуватися в системі територіальної організації та комплексно-пропорційного розвитку продуктивних сил; збирати фактичні дані, аналізувати й оцінювати їх допустимість, достовірність та достатність для прийняття правильних рішень.
- оцінювати перспективи основних напрямків зовнішньоекономічних зв'язків України регіону на сучасному етапі;
- давати характеристику основних форм зовнішньоекономічних зв'язків, експортного потенціалу транзитного потенціалу України.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Дисципліна «Регіональна економіка» базується на знаннях, набутих студентами під час вивчення дисципліни «Вища математика», «Основи економічної теорії». На основі вивчення дисципліни «Регіональна економіка» базується подальше освоєння наступних дисциплін: «Макроекономіка», «Національна економіка», «Інвестування», «Економіка підприємства», «Економіка праці і соціально-трудові відносини», «Міжнародна економіка», «Державне регулювання економіки».

3. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Тема 1. Предмет, метод і завдання дисципліни.

Тема 2. Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів.

Тема 3. Економічне районування та територіальна організація господарства.

Тема 4. Регіон у системі територіального поділу праці.

Тема 5. Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики.

Тема 6. Механізм реалізації регіональної економічної політики.

Модуль 2. ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ ЯК ЦІЛІСНА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СИСТЕМА

Тема 7. Природно-ресурсний потенціал регіонального розвитку

Тема 8. Трудовий та демографічний потенціал регіонів

Тема 9. Господарський комплекс України, його структура і трансформація в ринкових умовах.

Тема 10. Міжгалузеві комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення.

Тема 11. Економіка України як єдність регіональних соціально-економічних систем.

Тема 12. Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку.

Тема 13. Міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграція в європейські та інші світові структури.

Тема 14. Фактори сталого розвитку продуктивних сил.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література:

1. Савченко В.Ф. Регіональна економіка: навч. посібник / Савченко В.Ф. – К.: Кондор, 2012. – 339 с.
2. Ковтун О.І. Регіональна економіка: Навчальний посібник / Ковтун О.І. - Львів: “Новий світ 2000”, 2012. – 162 с.
3. Лишиленко В.І. Регіональна економіка: підручник / Лишиленко В.І. – К.: Центр учбової літератури. – 2009. – 384 с.
4. Дорогунцов С.І. Екологія для економічних вузів і факультетів: підручник / Дорогунцов С.І., Хвесик М.А., Коценко К.Ф. та ін. – К.: КНЕУ. – 2005. – 320 с.
5. Жук М.В. Регіональна економіка: підручник / Жук М.В. – К.: ВЦ “Академія”. – 2008. – 416 с.
6. Регіони України: Статистичний щорічник [електронний ресурс]. – режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
7. Чернюк Л.Г. Розміщення продуктивних сил країни : [Навч. посіб.] / Л. Г. Чернюк, Д. В. Клиновий. – К.: ЦНЛ, 2002. – 470 с.

Зазначені матеріали можна знайти в бібліотеці КПІ ім. Ігоря Сікорського, на кафедрі економіки і підприємництва в 522 аудиторії 7 корпусу. Дані підручники дають змогу поглибити і закріпити знання отримані на лекціях та практичних заняттях з тем означених в розділі 3.

Додаткова література:

1. Гранберг А.Г. Основы региональной экономики. - М.: ГУВШЗ, 2004. - 495 с.
2. Горев Л.Н., Дорогунцов С.И., Хвесик М.А. Оптимизация экосред. Кн. 3 – Воспроизводство и пополнение. – К.: Наукова думка, 1997. – 560 с.
3. Данилишин Б.М., Дорогунцов С.І., Міщенко В.С., Коваль Я.В., Новоторов О.С., Паламарчук О.М.. Природно-ресурсний потенціал сталого розвитку України. – Київ, РВПС України. 1999. – 716 с.
4. Данилишин Б.М., Чернюк Л.Г., Фащевський М.І. та ін. Продуктивні сили економічних районів України. – К: ЗАТ “НІЧЛАВА”, 2000. – 517 с.
5. Дорогунцов С.І., Олійник Я.Б., Степаненко А.В. Теорія розміщення продуктивних сил і регіональної економіки. Навч.посіб. – К.: “Стафед-2”, 2001. – 144 с.
6. Дорогунцов С.І., Ральчук О.М. Управління техногенно-екологічною безпекою у парадигмі сталого розвитку. - К.: Наукова думка, 2001. – 172 с.
7. Дорогунцов С.І., Данилишин Б.М., Лібанова Е.М. Україна: проблеми сталого розвитку: Наукова доповідь: – К.: РВПС України НАН України, 1997. – 96 с.
8. Доценко А.І. Регіональне розселення: проблеми та перспективи. – К.: Наукова думка, 1994.
9. Заяць Т.А. Відтворення робочої сили України: регіональні аспекти. – К.: Європейський університет фінансів, інформатики, менеджменту і бізнесу, 1999. – 184 с.
10. Збірник міжнародно-правових актів у сфері охорони довкілля. – 2-е вид., доп. – Львів: Норма, 2002. – 416 с.
11. Іщук С.І. Розміщення продуктивних сил (теорія, методи, практика). – К.: Європейський університет фінансів, інформатики, менеджменту і бізнесу, 1999. – 184 с.
12. Лукінов І.І. Економічна трансформації (наприкінці ХХ сторіччя). – К.: АТ “Книга”, 1997. – 456 с.
13. Мазур А.Г. Регіональна економіка: проблеми відтворення та управління. – Вінниця, 2000. – 263 с.
14. Міжнародні економічні відносини: система регулювання міжнародних економічних відносин / А.С.Філіпченко, В.С.Бурковський та ін. – К.: Либідь, 1994. – 254 с.
15. Руденко В.П. Природно-ресурсний потенціал України. – К.: Либідь, 1994. – 450 с.

16. Регіональна економіка та природокористування / за ред. Голікова А.П.: Навч. посіб. - К: Центр учбової літератури, 2011. – 352 с.
  17. Реймерс М.Ф. Природопользование. Словарь-справочник. - М.: Мысль. 1990. – 637 с.
  18. Руденко В.П. Природно-ресурсний потенціал України. – К.: Либідь, 1994. – 450 с.
  19. Стеченко Д.М. Розміщення і регіональний розвиток. – К., 1999.
  20. Стеченко Д.М. Розміщення продуктивних сил і регіоналістика. Навч. посіб. – К.: Вікар, 2001. – 377 с.
  21. Стеченко Д.М. Управління регіональним розвитком: навчальний посібник- К.: Вища школа, 2000.
  22. Томпсон А., Формби В. Економіка фірми. - М.: ЗАТ «Вид. БІНОМ», 1998.
  23. Україна: прогноз розвитку продуктивних сил / С.І. Дорогунцов, Б.М. Данилишин, Л.Г. Чернюк та ін. – К.: РВПС України НАН України, 1998. – т.1. – 163 с.; т.2 – 117с.
  24. Хвесик М.А. Загоровська І.З. Еколого-економічні особливості водного фактора у прогнозуванні розвитку продуктивних сил // Економіка АПК. – 2000. - №9. – С.11-14.
  25. Чернюк Л.Г., Д.В. Клиновий „Розміщення продуктивних сил України”. Навчальний посібник. - Київ: ПУЛ,
  26. Регіональна економіка (регіональна економіка, екологія): Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи для студентів галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 051 «Економіка» та галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Маркетинг» освітнього ступеня «Бакалавр» / С.О. Кириченко, С.О. Тульчинська; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 1,056 Мбайт). – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. – 156 с. – Назва з екрана. – Доступ: <http://ela.kpi.ua/handle/123456789/24451>
  27. Регіональна економіка (регіональна економіка, екологія): Словник основних термінів для студентів галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 051 «Економіка» та галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Маркетинг» освітнього ступеня «Бакалавр» / С.О. Кириченко, С.О. Тульчинська; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 0,745 Мбайт). – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. – 78 с. – Назва з екрана. – Доступ: <http://ela.kpi.ua/handle/123456789/24452>
  28. Регіональна економіка (регіональна економіка, екологія): Методичні вказівки до виконання розрахункової роботи для студентів галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Економіка підприємства» освітнього ступеня «Бакалавр» / С.О. Кириченко, С.О. Тульчинська; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 0,589 Мбайт). – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. – 22 с. – Назва з екрана. – Доступ: <http://ela.kpi.ua/handle/123456789/24450>
- Відповідно до тем, що вивчаються на лекційних та практичних заняттях, студенти повинні ознайомитися з відповідними положенням законодавчих та нормативних документів.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

№ п/п	Назва теми лекції та перелік основних питань
1	<p>Предмет, метод і завдання дисципліни. Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів. Поняття про предмет дослідження науки «Регіональна економіка». Місце дисципліни в системі наукових дисциплін, його мета і завдання. Структура дисципліни. Теоретико-методологічні основи «Регіональної економіки».</p> <p>Економічні закони і закономірності розміщення продуктивних сил. Принципи розміщення продуктивних сил. Фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів.</p>
2	<p>Економічне районування та територіальна організація господарства</p> <p>Основні форми територіальної організації господарства. Основи економічного районування. Нові парадигми та концепції регіону. Типологізація регіонів.</p>
3	<p>Регіон в системі територіального поділу праці.</p> <p>Поняття про територіальний поділ праці. Територіальний поділ праці як основа</p>

	формування економічних районів.
4	Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики. Поняття регіональної економіки та регіональної політики. Регіональна економічна політика, її сутність та завдання. Об'єкти і суб'єкти державної регіональної політики Напрями регіональної політики.
5	Механізм реалізації регіональної економічної політики Поняття і суть механізму реалізації регіональної економічної політики Цільова організаційно-правова база реалізації регіональної економічної політики Основні важелі та інструменти механізму реалізації регіональної економічної політики Спеціальні (вільні) економічні зони, як один із засобів реалізації регіональної економічної політики Міжрегіональне і прикордонне співробітництво, як інструмент реалізації регіональної економічної політики
6	Природно-ресурсний потенціал регіонального розвитку Природні передумови. Природно-ресурсний потенціал України. Економічна оцінка природно-ресурсного потенціалу Ресурсозбереження як головний напрямок використання природно-ресурсного потенціалу
7	Трудовий та демографічний потенціал регіонів Демографічні передумови розміщення продуктивних сил. Чисельність населення України та показники, що її характеризують. Розселення населення та фактори, що на нього впливають Міграції населення, їх види та причини Трудоресурсний потенціал України та його відтворення Державна політика зайнятості та її напрями
8	Господарський комплекс України, його структура і трансформація в ринкових умовах. Суть господарського комплексу. Народногосподарський комплекс України. Трансформація господарського комплексу за ринкових умов.
9	Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення. <i>Паливно-енергетичний комплекс.</i> Роль паливно-енергетичного комплексу в народному господарстві та його структура. Галузі паливно-енергетичного комплексу як районоутворюючий фактор. Вплив науково-технічного прогресу на розвиток і розміщення паливно-енергетичного комплексу. Енергетична програма. <i>Металургійний комплекс.</i> Місце металургійного комплексу в економіці України та його структура. Районоутворююча роль металургії. <i>Машинобудівний комплекс.</i> Роль машинобудівного комплексу в народному господарстві. Структура машинобудівного комплексу. Умови і чинники, що обумовлюють розвиток та розміщення підприємств машинобудування. Вплив науково-технічного прогресу на розвиток та розміщення комплексу. Галузева структура машинобудування.
10	Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення. <i>Хімічний комплекс.</i> Значення галузей хімічного комплексу в народному господарстві. Структура комплексу. Галузева структура хімічної промисловості. Умови і чинники, що впливають на розміщення підприємств хімічної промисловості. Економічна оцінка сировинної бази. Необхідність комплексного використання сировини. <i>Агропромисловий комплекс.</i> Значення агропромислового комплексу (АПК) в економіці України. Галузева структура АПК. Форми організації виробництва в АПК. Територіальна організація АПК України: спеціалізовані та інтегральні АПК.
11	Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення. <i>Землеробство.</i> Структура земельних угідь. Розміщення галузей рослинництва. <i>Харчова промисловість</i> як основна переробна ланка АПК. Галузева структура харчової промисловості. Умови та чинники, які обумовлюють розміщення галузей харчової промисловості

	<i>Соціальний комплекс.</i> Сутність, роль і місце у суспільному розвитку України. Склад комплексу. Проблеми і перспективи розвитку соціального комплексу України.
12	Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення. <i>Транспортна система.</i> Характеристика розвитку і розміщення окремих видів транспорту (залізничного, морського, річкового, автомобільного, повітряного, трубопровідного), їх взаємодія в транспортних вузлах. Техніко-економічні показники. Особливості функціонування різних видів транспорту. Структура вантажообороту та пасажирообороту. Зв'язок як галузь народного господарства. Галузева структура Соціальна інфраструктура.
13	Економіка України як єдність регіональних соціально-економічних систем. <i>Економіка регіону</i> - ланка єдиного народногосподарського комплексу України. Місце і спеціалізація регіонів в системі територіального поділу праці. Комплексний соціально-економічний розвиток територій в умовах ринкових відносин. Диференціація територій за рівнем розвитку продуктивних сил. Депресивні території
14	Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку. Сучасне економічне районування України. Донецький економічний район. Північно-Східний економічний район. Придніпровський економічний район.
15	Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку. Сучасне економічне районування України. Причорноморський (Південний) економічний район. Подільський економічний район. Карпатський економічний район.
16	Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку. Сучасне економічне районування України. Північно-Західний економічний район. Столичний економічний район. Центральний економічний район.
17	Міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграція і європейські та інші світові структури. Соціально-економічна типологія країн. Економічна інтеграція. Економічні союзи. Форми зовнішньоекономічної діяльності. Зони спільного підприємництва. Зовнішньоекономічні зв'язки України. Суть та принципи формування механізму зовнішньоекономічної діяльності
18	Фактори сталого розвитку продуктивних сил. Основні загальноекономічні показники розвитку регіону та аналіз його економічного потенціалу. Характеристика загального рівня соціально-економічного розвитку регіону.

6. Самостійна робота студента

Практичні заняття та самостійна робота

№ з/п	Теми практичних заняття та перелік основних питань	Завдання на самостійну роботу	Термін виконання
1	Предмет, метод і завдання дисципліни. Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів. Основні питання: 1. Предмет дослідження науки «Регіональна економіка». 2. Місце дисципліни в системі наукових дисциплін, його мета і завдання. 3. Структура дисципліни. 4. Теоретико-методологічні основи «Регіональної економіки». 5. Економічні закони і закономірності розміщення продуктивних сил.	Скласти опорний конспект з теми. Тести, питання	1 тиждень навчання

	6. Принципи розміщення продуктивних сил. 7. Фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів.		
2	Економічне районування та територіальна організація господарства. Основні питання: 1. Основні форми територіальної організації господарства. 2. Основи економічного районування. Нові сітки економічних районів.	Скласти опорний конспект з теми. Тести, ситуаційні задачі, доповідь з презентацією	2 тиждень навчання
3	Регіон в системі територіального поділу праці. Основні питання: 1. Нові парадигми та концепції регіону. 2. Типологізація регіонів. 3. Поняття про територіальний поділ праці. 4. Територіальний поділ праці як основа формування економічних районів.	Скласти опорний конспект з теми. Тести Навчальна дискусія	3 тиждень навчання
4	Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики. Механізм реалізації регіональної економічної політики. Основні питання: 1. Поняття регіональної економіки та регіональної політики. 2. Регіональна економічна політика, її сутність та завдання. 3. Напрями регіональної політики. 4. Проблеми реалізації регіональної економічної політики. 5. Механізм реалізації регіональної економічної політики держави. 6. Державне регулювання соціально-економічного розвитку регіонів. 7. Місцеві бюджети як фінансова основа соціально-економічного розвитку регіону.	Скласти опорний конспект з теми. Тести Навчальна дискусія	4 тиждень навчання
5	Природно-ресурсний потенціал регіонального розвитку Основні питання: 1. Природно-ресурсний потенціал. Функції природного середовища. Природна спадщина і біорозмаїття. Природокористування і його ресурсні, економічні, соціальні та екологічні аспекти. Управлінські стратегії природокористування. Природний капітал. 2. Класифікація природних ресурсів. Структура природно-ресурсного потенціалу України. Забезпеченість країни природними ресурсами. 3. Оцінка інтегрального природно-ресурсного потенціалу України. Стан і проблеми використання надр (мінерально-сировинних ресурсів): паливно-	Скласти опорний конспект з теми. Підготовка доповідей /рефератів/презентацій	5 тиждень навчання

	енергетичні ресурси, рудні і нерудні ресурси. Земельні ресурси. Водні ресурси. Лісові і біологічні ресурси. Рекреаційні ресурси. 4. Загальні проблеми охорони і раціонального використання природних ресурсів		
6	Трудовий та демографічний потенціал регіонів <u>Основні питання:</u> 1. Поняття про людський капітал і трудовресурсний потенціал. 2. Демографічна ситуація і міграції в Україні. Демографічна криза. 3. Рівень життя населення. Чинники і наслідки зниження людського потенціалу. 4. Ринок праці та механізм його формування. Моделі ринку праці. 5. Демографічні передумови розміщення продуктивних сил. 6. Трудоресурсний потенціал.	Скласти опорний конспект з теми. Розв'язування задач Навчальна дискусія	6 тиждень навчання
7	Господарський комплекс України, його структура і трансформація в ринкових умовах. <u>Основні питання:</u> 1. Суть господарського комплексу. 2. Народногосподарський комплекс України. 3. Трансформація господарського комплексу за ринкових умов.	Скласти опорний конспект з теми. Тести	7 тиждень навчання
8	Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення. <u>Основні питання:</u> 1. Суть і класифікація міжгалузевих комплексів. 2. Паливно-енергетичний комплекс. 3. Металургійний комплекс. 4. Машинобудівний комплекс.	Скласти опорний конспект з теми. Підготовка доповідей /рефератів/презентацій Практичні задачі	8 тиждень навчання
9	Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення. <u>Основні питання:</u> 1. Хіміко-лісовий комплекс. 2. Будівельний комплекс. 3. Комплекс галузей легкої промисловості.	Скласти опорний конспект з теми. Підготовка доповідей /рефератів/презентацій Практичні задачі	9 тиждень навчання
10	Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення. <u>Основні питання:</u> 1. Агропромисловий комплекс. 2. Рекреаційний комплекс.	Скласти опорний конспект з теми. Підготовка доповідей /рефератів/презентацій Практичні задачі	10 тиждень навчання
11	Економіка України як єдність регіональних	Скласти опорний	11 тиждень

	соціально-економічних систем. <u>Основні питання :</u> 1. Економічна система регіону як основна ланка єдиного господарського комплексу 2. Диференціація регіонів за рівнем розвитку продуктивних сил 3. Основні проблеми та напрямки соціально-економічного розвитку регіонів	конспект з теми. Тести	навчання
12	Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку. <u>Основні питання :</u> 1. Виробнича інфраструктура регіону. 2. Соціальна інфраструктура. Сучасне економічне районування України. 3. Столичний економічний район. 4. Донецький економічний район.	Скласти опорний конспект з теми. Підготовка доповідей /рефератів/презентацій	12 тиждень навчання
13	Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку. <u>Основні питання :</u> 1. Придніпровський економічний район. 2. Північно-Східний економічний район. 3. Північно-Західний економічний район 4. Причорноморський економічний район.	Скласти опорний конспект з теми. Підготовка доповідей /рефератів/презентацій	13 тиждень навчання
14	Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку. <u>Основні питання :</u> 1. Карпатський економічний район. 2. Подільський економічний район. 3. Центральний економічний район	Скласти опорний конспект з теми. Підготовка доповідей /рефератів/презентацій	14 тиждень навчання
15	Міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграція і європейські та інші світові структури. <u>Основні питання :</u> 1. Соціально-економічна типологія країн. 2. Економічна інтеграція. 3. Економічні союзи. 4. Форми зовнішньоекономічної діяльності. 5. Зони спільного підприємництва. 6. Зовнішньоекономічні зв'язки України.	Скласти опорний конспект з теми. Підготовка доповідей /рефератів/презентацій	15 тиждень навчання
16	Фактори сталого розвитку продуктивних сил <u>Основні питання :</u> 1. Основні загальноекономічні показники розвитку регіону та аналіз його економічного потенціалу. 2. Характеристика загального рівня соціально-економічного розвитку регіону.	Скласти опорний конспект з теми. Підготовка доповідей /рефератів/презентацій	16 тиждень навчання
17	МКР*		0,5 пари – 2 МКР
18	Залік		18 тиждень навчання

МКР* виконується двічі за семестр, перед першою та другою проміжною атестацією. Одна МКР розрахована на півпару. Перша МКР включає питання та завдання, по матеріалу, що було пройдено за період від початку семестру до першої атестації. Друга МКР включає питання та завдання, по матеріалу, що було пройдено за період від першої до другої атестації.

Для студентів спеціальності «Економіка» індивідуальні завдання передбачені у вигляді розрахункової роботи (РР). Кожен студент має самостійно вирішити задачі РР з розрахунку економічних показників підприємства, ціни, показників ринку, тощо. Розрахункова робота виконується у відповідності до методичних рекомендацій: Регіональна економіка (регіональна економіка, екологія): Методичні вказівки до виконання розрахункової роботи для студентів галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Економіка підприємства» освітнього ступеня «Бакалавр» / С.О. Кириченко, С.О. Тульчинська; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 0,589 Мбайт). – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. – 22 с. – Назва з екрана. – Доступ: <http://ela.kpi.ua/handle/123456789/24450>

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

- Відвідування лекцій, практичних занять, а також відсутність на них, не оцінюється, однак, є рекомендованим, оскільки на них викладається теоретичний та практичний матеріал та розвиваються навички, необхідні для найбільш ефективного освоєння дисципліни;
- Кожен студент має виконати дві МКР;
- Студенти мають виявляти активність на кожному практичному занятті;
- Якщо студентом було пропущене практичне заняття з поважних причин (є документальне підтвердження) – він має змогу виконати необхідні завдання і отримати бали до рейтингу;
- В разі пропуску пар без поважних причин (без документального підтвердження), студентам не дозволяється перездавати пропущений матеріал і отримувати бали до рейтингу;
- Освітньо-професійні програми для яких передбачено виконання РР мають здати її у визначений викладачем термін;
- РР студенти мають захищати у формі особистої бесіди (відповідей на питання) з викладачем;
- У разі невчасної подачі РР зі студента знімаються штрафні бали;
- У разі виявлення плагіату в РР – робота не приймається і студент не допускається до заліку;
- У разі участі студента в конференціях та написанні тез, статей, наукових робіт за тематикою дисципліни – надаються додаткові заохочувальні бали до рейтингу;
- У разі участі студента в олімпіадах, всеукраїнських та міжнародних конкурсах з дисципліни – надаються додаткові заохочувальні бали до рейтингу.
- Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.
- Студенти мають право оскаржити результати оцінювання виконаних ним завдань або наданих відповідей, але обов'язково аргументовано, пояснивши з яким критерієм не погоджуються відповідно до оціночного листа та/або зауважень.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Рейтингова система оцінювання
результатів навчання студентів

з кредитного модуля «Регіональна економіка»

освітньо-професійних програм «Економіка бізнес-підприємства», «Економічна кібернетика»,
«Міжнародна економіка»

Рейтинг студента з кредитного модуля складається з балів, що він отримує за:

- виконання 2-х модульних контрольних робіт;
  - роботи на семінарських заняттях;
  - виконання розрахункової роботи;
2. Критерії нарахування балів.

2.1. Модульні контрольні роботи оцінюються із 10 балів кожна:

- «відмінно» – повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 10-8 балів;
- «добре» – достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації) або повна відповідь з незначними неточностями – 7-5 балів;
- «задовільно» – неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки – 5-3 бали;
- «незадовільно» – відповідь не відповідає вимогам до «задовільно» – 0 балів.

2.2. Семінарське заняття оцінюється із 5 балів:

- «відмінно» – творче розкриття одного з питань, вільне володіння матеріалом – 5 балів;
- «добре» – глибоке розкриття одного з питань дискусії – 4-3 бали;
- «задовільно» – повне розкриття одного з питань дискусії – 2 бали;
- «достатньо» – активна участь у роботі семінару – 1 бали;
- два найкращих студента можуть додатково отримати + 1 бал.

2.3. Розрахункова робота оцінюється із 20 балів за такими критеріями:

- «відмінно» – творчий підхід до розкриття проблеми – 20-16 балів;
- «добре» – глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція – 15-10 балів;
- «задовільно» – обґрунтоване розкриття проблеми з певними недоліками – 9-4 бали;
- «незадовільно» – завдання не виконане, РР не захищено – 0 балів.

За кожний тиждень затримки із розрахункової роботи нараховуються штрафні –2 бали (усього не більше – 8 балів). Наявність позитивної оцінки з РР є умовою допуску до залікової контрольної роботи.

2.4 За участь у конференціях на олімпіадах студенти отримують від 10 до 15 додаткових балів, що не входять в загальну систему оцінювання (в залежності від рівня заходу).

Критерії набору балів:

Підготовка та подача тез на Міжнародну конференцію – 10 балів;

Підготовка та подача тез на Українську конференцію – 5 балів;

Виступ на конференції та отримання сертифікату учасника конференції – 5 балів.

Участь у олімпіаді з регіональної економіки – 10 балів;

Призове місце на олімпіаді – 15 балів.

Семестровий рейтинг обчислюється за формулою:

$$R_{\text{сем}} = R_{\text{ПР}} + R_{\text{РР}} + R_{\text{МКР}} = 60 + 20 + 20 = 100 \text{ балів.}$$

Студенти, семестровий рейтинг яких склав від 60 до 100 балів, мають право залишати за собою набраний упродовж семестру рейтинг та звільнятися від складання заліку.

2.5 Залікова контрольна робота оцінюється із 60 балів. Контрольне завдання цієї роботи складається з трьох запитань з переліку, що наданий у додатку до робочої програми КМ.

Кожне запитання оцінюється з 20 балів за такими критеріями:

- «відмінно» – повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації), надані відповідні обґрунтування та особистий погляд – 20 - 18 балів;
- «добре» – достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації), що виконана згідно з вимогами до рівня «умінь», або незначні неточності) – 17...15 балів;
- «задовільно» – неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації, що виконана згідно з вимогами до «стереотипного» рівня та деякі помилки) – 14...12 балів;
- «незадовільно» – незадовільна відповідь – 0 балів.

3. Умовою позитивної першої атестації є отримання не менше 30 балів, другої атестації – отримання не менше 50 балів за умови зарахування РР. Максимальна сума семестрового рейтингу складає 100 балів. Необхідною умовою допуску до заліку є позитивна оцінка РР.

4. Сума рейтингових балів, отриманих студентом протягом семестру, за умови зарахування РР, переводиться до підсумкової оцінки згідно з таблицею наведеною нижче. Якщо сума балів менша за 60, але РР захищено, студент виконує залікову контрольну роботу. У цьому разі сума балів за виконання РР та залікову контрольну роботу переводиться до підсумкової оцінки згідно з таблицею.

5. Студент, який у семестрі отримав більше 60 балів, але бажає підвищити свій результат, може взяти участь у заліковій контрольній роботі. У цьому разі остаточний результат складається із балів, що отримані на заліковій контрольній роботі та балів з ДКР.

6. Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок:

Бали	Оцінка
100...95	Відмінно
94...85	Дуже добре
84...75	Добре
74...65	Задовільно
64...60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
РР не зараховано	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Перелік питань, для підготовки до семестрового контролю:

1. Предмет дисципліни й основні поняття.
2. Завдання дисципліни "Регіональна економіка".
3. Місце та роль науки в системі економічних дисциплін, її зв'язок з іншими науками.
4. Методологія дисципліни "Регіональна економіка".
5. Теорії розміщення факторів виробництва і регіональної економіки.
6. Закономірності розміщення факторів виробництва
7. Принципи розміщення секторів виробництва.
8. Фактори розміщення секторів виробництва.
9. Економічні закони, що лягли в основу закономірностей та їх взаємодія.
10. Територіально-виробничі системи і економічне районування.
11. Регіон у системі територіального поділу праці.
12. Закономірності формування територіального поділу праці
13. Поняття та економічна сутність регіону у системі територіального поділу праці.
14. Типологія та класифікація регіонів України.
15. Соціально-економічні функції регіонів.
16. Проаналізувати і порівняти поняття "економічний район" та "економічний регіон".
17. Сутність та цілі регіональної економічної політики.
18. Принципи державної регіональної політики.
19. Структура державної регіональної політики.
20. Результати реалізації соціально-економічної політики розвитку регіонів
21. Існуюча законодавча база регіональної економічної політики України.
22. Роль органів державного управління та місцевого самоврядування в соціально-економічному розвитку регіонів.
23. Структура механізму реалізації регіональної соціально-економічної політики.
24. Особливості формування і реалізації регіональної політики країн-членів ЄС.
25. Проблеми та напрями конвергенції соціально-економічного розвитку регіонів України.
26. Ресурсне забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів України.
27. Природно-ресурсний потенціал регіонів України.
28. Економічна оцінка природних ресурсів.
29. Демографічна ситуація в Україні.
30. Міграція населення і її види.
31. Система розселення України.
32. Трудоресурсний потенціал України.
33. Рівень життя населення України.
34. Особливості та основні тенденції розселення.
35. Металургійний сектор.
36. Особливості розміщення і розвитку агропромислового виробництва України.

37. Транспортна система як складова інфраструктури країни.
38. Паливно-енергетична система України.
39. Сектор машинобудування.
40. Хімічна промисловість України.
41. Відновлювані (нетрадиційні) джерела енергії.
42. Ринок відновлюваної енергетики в Україні.
43. Ретроспективний аналіз розвитку соціально-економічних систем.
44. Поняття і сутність соціально-економічної системи.
45. Регіон як соціально-економічна система.
46. Основні напрями соціально-економічного розвитку регіонів України.
47. Сутність і значення сталого розвитку національної економіки України.
48. Організаційно-економічний механізм забезпечення сталого розвитку України.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцентом кафедри економіки і підприємництва, к.е.н., доцент, Кириченко С.О.

Ухвалено кафедрою економіки і підприємництва (протокол № 17 від 02.06.2021р.)

Погоджено Методичною комісією факультету¹ менеджменту та маркетингу (протокол № 10 від 15.06.2021 р.)

---

¹ Методичною радою університету – для загальноуніверситетських дисциплін.